

Uredništvo in uprava:
Strossmayerjev trg 1, Tel. št. 73

Leto XXIV
Št. 29
Kranj, 18. maja 1940.

Izhaja vsako soboto
Naročnična: celoletno din 40,
polletno din 20, četrtletno din 10

Gordijski vozal presekan

Do preteklega petka, do invazije Nemcev v Holandijo in Belgijo je vladal na zapadni fronti tako nemoten in nekršen mir, da je postal že kar prislovičen. To ni bilo nikako vojno stanje, marveč prava idila, kakršni celo v pestri svetovni zgodovini najdemo le malo primerov. V anekdotah, šalih in karikaturah so se norčevali iz take vojne.

Zato pa je bil mir na zapadni fronti toliko bolj kruto in nepričakovano porušen, ko so Nemci brez vojne napovedi pričeli zasedati Nizozemsko, Belgijo in Luksenburg in ko porablajo z vsi lastnimi sredstvi vsa sredstva moderne vojskovanja, da bi čimprej izsilili končno odločitev — zmago nad zavezniki.

V luči dogodkov zadnjega tedna na zapadni fronti se nam boji na Norveškem zdijo le še kot majhna stranska epizoda v sedanjih vojni dramih, ki je za nemške strani imela namen Angleže in Francoze privabiti v past na Norveškem, kjer bi zaveznika angažirala velik del svojih čet, letalstva in brodnj, po drugi strani bi pa bila tem manj pravljena, ko bi sledil glavni napad na zapadni fronti.

Mnogo je bilo kritike, da angleška obveščevalna služba ni vedela za nemške priprave na Norveškem, mnogo je bilo očitkov ob neradnem odhodu zaveznikov iz Norveškega, toda Angleži in Francozi so v dobri poučenosti in preiščeni taktiki vedeli, da morajo ohraniti čim več pozornosti: zapadni fronti in Sredozemlju. Zato pa je bilo toliko vika in krika v italijanskem časopisu, ko sta se angleška in francoska flota pojavili v vsej svoji močestnosti in številnosti v Sredozemlju. Dogodki zadnjih dni potrjujejo to dejstvo z matematično gotovostjo in švicarski listi so svoja prejšnja poročila lojalno in tem smislu tudi popravili.

Kot je lanski 1. september odločno presekalo težko in moreče vzdušje, ki je polnilo ozračje v Evropi že par let z nemirni, z negotovostjo in s strahom, v katerem so trepetali milijoni ljudi in se vpraševali, ali pride do nove vojne, do nove katastrofe in prepira v družini evropskih narodov — tako je po osmih mesecih vojnega stanja letošnji 10. maj prinesel odgovor na ugrabanja in prerokovanja, kje in na kateri fronti bo prišlo do odločilnih bojev. Kajti že se je zdelo, da se na zapadni fronti ob armadi bojita naskoka na dobro utrjene črte in da si bosta poiskali odprt teren za spopad čisto kje drugje, bodisi na severu, ali na vzhodu, odnosno na Balkanu.

Nemški napad pa je tudi sedaj krenil že po zgodovinski smeri skozi Belgijo, skušajoč priti Francozom za hrbet kot l. 1914 in zopet se b je zelo odločilna bitka ob Sedanu, kot l. 1870. Frontalnemu napadu na Maginotjevo linijo so se zaenkrat Nemci izognili, čeprav pravijo, da nobene utrdbe niso nezavzete. Sicer pa so tudi v Belgiji naleteli na utrdbe, kakršnih l. 1914 ni bilo. Seveda pa grede nekateri tolažni vojni dogodki v svojih napovedih celo tako daleč, da pravijo, da je nemška nacija po zavzetju Nizozemske in po znatnem približanju angleški obali, prenesti vojno na ozemlje Anglije, na britanski otok, katerega varnost in politika sta sloveli po znani "splendid isolation".

Gordijski vozal, katerega razplesti so poizkušali diplomati in časn karji, je presekan. Mir na zapadu je sedaj brutalno in barbarško porušen, na način, ki bije v obraz vsaki pravici, človečanstvu in kulturi omikane Ev. V bojih, ki dvajajo teden dni, lije kri v potokih in smrti kosi v masah, mesta in vasi so v ruševinah, zemlja je zavita v mrak, v temo, v sovraštvo, nagon po moritvi, uničevanju in pohlep po vladanju sveta sta zavladala.

Francijo. V obeh deželah je vsa poveljna leta vladala omotična samoprepavara, da se bo mir rešil in ohranil s papirnati pogodbi in z oljkovo vejico, medtem ko se je v osrčju Evrope neki narod oboroževal s strašnim orožjem ter v množini, kot je doslej še ni videl svet in je bila vsa država spremenjena v eno samo veliko orožarno.

Krščanskemu delavstvu!

Skofijski list za ljubljansko škofijo je v svoji zadnji številki prinesel sledeče:

Da se izvedejo resolucije slovenskega zborovanja na kongresu Kristusua Kralja, sem trikrat sklical duhovnike na posvetovanje, in sicer dne 25. oktobra, 22. novembra 1939 in 6. marca 1940. Na teh zborovanjih je bilo narejenih mnogo važnih in praktičnih sklepov, ki naj služijo dušnim pastirjem za vodilo. Sklepi prvih dveh zborovanj bodo vključeni v instrukcijo bodoče sinode; sklepe tretjega zborovanja pa posebej objavljam:

1. Zahtevati je treba, da predvsem država in banovina opustita kapitalistično gospodarstvo in ga prevedeta v stanovniško-socialno.

2. Zahtevati moramo, da se obstoječa socialna zakonodaja, ki se pogostokrat prestopa, resnično izvaja. Ker je ta še pomanjkljiva, da se tudi izpopolni. Zlasti se naj uvede družinska plača, da se družina reši propada.

3. Slovenija se industrializira vedno bolj. Delavstvo tvori visok procent našega naroda, zato mu je treba posvečati vso pozornost, sicer se bo cerkvi vedno bolj pdtujevalo.

4. Delavci iz far blizu delavskih centrov naj imajo že doma v fari svoje celice krščanskih delavskih organizacij ali vsaj podporne krožke — v zvezi s strokovnimi skupinami v centrih. Če doma mora biti delavec opredeljen, da se zaveda, da je za delavca mesto v katoliški skupnosti, ne pa pri brezbožnikih.

5. V vseh delavskih krajih naj se osnuje krščanska strokovna organizacija in duhovniki naj ji nudijo pomoč.

6. Tudi naši listi naj posvečajo socialnim razmeram med narodom vso pažnjo; pšejo naj o delavskem vprašanju, o skrbi Cerkev za delavstvo, o moči krščanstva za ureditev pravic

in nega socialnega reda.

7. Da se delavstvo ne bo čutilo zapostavljeno, je treba, da se ga pritegne k sodelovanju in soodgovornosti v vseh področjih javnega življenja: v državni in banovinski politiki, v občini itd.

8. Naša stvar je predvsem skrbeti za to, kolikor je pač mogoče, da bodo delodajalci gledali tudi na pravno življenje delavcev, da po tovarnah ne bo bližnja priložnost za greh in pohujšanje. Bogokletstvo, kvantanje in hujskanje mora biti strogo prepovedano. Postava o nočnem delu se ima natančno spoľnjevati.

9. Škodljivo razcepljenost v vrstah katoliškega delavstva je povzročila predvsem to, da so zašči nekateri vodilni krogi Jugoslovanske strokovne zveze pod vpliv marksističnih idej in se niso oklenili takoj v začetku papeževe socialne okrožnice Quadragesimo anno.

Pisanje "Delavske pravice" in delovanje Jugoslovanske strokovne zveze je že nekaj let tako, da se je organizacija sama izočila iz skupnosti celotne katoliške dejavnosti.

V JSZ je gotovo mnogo vernega krščanskega delavca; vse to vabimo zaradi važnosti in v vrstah katoliškega delavstva in v interesu strokovnega delavskega pokreta, da vstopi v katoliško strokovno organizacijo ZZZ.

Katoliška akcija med delavstvom je kričeča potreba. Zato se mora v vseh župnijah, kjer stanuje delavstvo, takoj organizirati zveza mladih katoliških delavcev in delavk.

V Ljubljani, dne 24. aprila 1940.

† Gregorij, škof.

Mislimo, da je sedaj za vsakega krščanskega delavca zadeva jasna in ne potrebuje več pojasnila.

Zamujena prilika

Ze večkrat načeto poglavje o "nadležnih tujcih" je bilo zadnje tedne dovolj jasno in izčrpno obdelano v vsem jugoslovanskem tisku. Da so ti tujci res nadležni in državi nevarni, nam pričajo tozadevne stroge uredbe državnih in vojaških oblasti. Teh tujcev se otepajo povsod po svetu tako na Nizozemskem, na Madžarskem, v Turčiji, pa v Rumunji, opepamo se jih v Beogradu in Zagrebu, opepamo se jih v Sloveniji, kar vse je znak, da ne hodijo po svetu gledat samo tujih krajev, ali sklepat nam

koristne kupčije, pravtako niso to zaželjeni turisti, ki poživijo tujski promet.

V naši državi pa moramo to leglo tuje nevarnosti motriti še z drugega stališča. Vprašati se moramo namreč, ali nismo sami krivi, da so se ti tujci tako razpasli in ugnezdili pri nas, da so dobili v industriji najboljša plačana mesta, da so v naši trgovini in v našem gospodarstvu sploh zavzeli tako močne položanke, da je naš skromni narod v premnogih slučajih življenjsko in gospodarsko popolnoma odvisen

več resno na znanje, pač pa poudarjajo, kot je zapisal Leon Blum v "Populaire"-ju, da v času, ko se zavezniki državi borita za ohranitev civilizacije, kulture in svobode v človeški družbi, ni važno, če italijansko surovo meslo in grozdje par dni pozneje pride na namembni kraj. Zato je razumljivo, da je Italiji odločitev glede vstopa v vojno zelo težka, in je bila zopet odložena, čeprav se je napovedovalo in pričakovalo z ozirom na direktni poziv zaveznikov, da ho padla že ta teden.

Stališče Amerike je pa dovolj jasno. Kot Amerika po eni strani pomirjevalno vpliva na Italijo, tako se po drugi strani javno mnenje z vlado in parlamentom vred pripravlja in nagiblje na morebitni vstop v vojno ob strani zaveznikov. Vprašanje udeležbe Amerike je odvisno le še od časa in dogodkov na evropskih bojiščih. Ameriški poseg v sedanjo vojno pa pomenja brezčasni faktor, katerega nastop osižen, državi nista pričakovali. Sedanja evropska vojna pa se bo spet spremenila v svetovno.

Prosvetna društva kranjske dekanije prosimo, da pošljejo vsaj enega zastopnika na dekanjski svet, ki se bo vršil v nedeljo 26. maja ob 9. uri dopoldne v kranjskem ljudskem domu. Poroča zastopnik P.Z. iz Ljubljane. — Sigurno na svidenje. Bog živi!

Okrajni odbor MJRZ za kranjski okraj

priredi v nedeljo, dne 19. maja 1940.

Ob 10. uri dopoldne v Trziču

veliko mladinsko

ZBOROVANJE

združeno z letno skupščino

Govorita gg.: dr. Kulovec in Murnik

Zbirališče ob 9 na postaji v Trziču

Vabimo tudi naše zavezno ženstvo!

NAVODILA: Shramba koles v Kestnem domu na Glavnem trgu

od njih, da mora pobirati drobtinice, ki padajo z njihove mize. To je grenko spoznanje, to je bridka ugotovitev, ki nam danes tako zelo škodi, ker smo zamudili priložnost te tuje gospodarje in izkoriščevalce pravočasno pogonati čez mejo.

Nameste da bi se brigali za domače gospodarstvo, za napredek in namestitvev lastnih domačih ljudi, smo v svoji zaslepljenosti in strankarskem egoizmu uprizarjali šenčurske dogodke, zapirali in preganjali zveste in dobre državljanke, mirne ljudi, ki so hoteli biti le dobri Slovenci, udani svojemu voditelju in za to preganjanje je bil na razpolago ves državni aparat. Skrbeli smo za to, da so ti tujci dobili lepa mesta tudi v domači industriji, državljanske pravice, vse ugodnosti v trgovini in obrti. Mi smo bili sicer dobri žandarji, financarji, slugi in poduradniki, za vladajoča in gospodarsko močna mesta se nismo brigali. Ti tujci pa so bogateli na naš račun, od naših krvavih žuljev, znali so si pridobiti vpliv na najvišjih mestih in posledica tega je, da smo danes odvisni od njih bolj kot se nam samim dozdeva. Zanimarjali smo vse tiste podrobne, važne naloge državnega življenja in organizacije, pripravili smo se in odpravili drug drugega zato, da smo danes sami odprnjeni. To je res žalostno in klavrno izpričevalo pojmovanja svobodnega državnega življenja, za katero smo bili pre malo zreli.

Vsled naše lahkomišljenosti, radi naših malih preprirov in prepričkov, pa tudi vsled lastnega egoizma, ko je brat brata hotel utopiti v žlici vode, so se v sencih teh naših slabosti tako razbohotali ti tuji vplivi, katerih bi se sedaj radi odkrižali. Dobrohotni usodi, ne svojih pameti se bomo morali zahvaliti, če nas ti tuji vplivi ne bodo pahnili v nesrečo in gospodarsko ter narodno odvisnost. Zgodovina ho sodila in terjala odgovor od vseh malih in velikih voditeljev, ki so na kakršenkoli način zlorabili zaupanje naroda, ustvarjali tuje postojanke v naši sredi in zamudili prilike narodu pomagati do resnične gospodarske, politične in narodne svobode.

Prosjetna društva kranjske dekanije prosimo, da pošljejo vsaj enega zastopnika na dekanjski svet, ki se bo vršil v nedeljo 26. maja ob 9. uri dopoldne v kranjskem ljudskem domu. Poroča zastopnik P.Z. iz Ljubljane. — Sigurno na svidenje. Bog živi!

DEKANIJSKI ODBOR.

Lovski tečaj v Kranju

V dneh 3. in 4. maja se je vršil v Kranju I. lovski tečaj pod okriljem Gorenjskega lovskega društva.

Agilnemu vodstvu gorenjskih lovcv se moramo najtopleje zahvaliti, da je prvič tečaj sploh bil in drugič, da je tako sijajno, nad vsako pričakovanje, uspel.

V pozdravnem govoru v veliki dvorani hotela „Jelen“, kjer se je tečaj vršil, je predsednik gorenjskega lovskega društva g. Mohor Ciril v jedrnatih besedah orisal namen in pomen lovskega tečaja; šele po vsestranski lovski izobrazbi bomo smeli stopiti slovenski lovci v krog lovcv drugih, v lovstvu daleko napredujočih narodov. Pozdravil je zbrane predstavnike oblasti in visoke goste iz vrst zelene bratovščine. Poleg okr. glavarja dr. Vidca, šum. referenta ing. Jurharja in zastopnike ostalih oblasti smo opazili barona dr. K. Borja, ing. Sonnbiechlerja, sodnega nadsvetnika dr. Mladiča, dr. B. Fajdiga, loško lovsko gardo in druge, ki se zanimajo za procvit zelene garde.

Uvodno predavanje je imel g. dr. B. Fajdiga sreski sanit. referent iz Kranja, ki je razložil v obrisih ravnaje s strupi in pri poškodbah na lovu. Pravno stran lova je razlagal sod. nadsvetnik dr. Mladič, lovske živalslojve, delo na sledu v suhem, vodi in v snegu, ravnaje z ustreljeno divjadjo, poglavje o lovskih trofejah, o psih in o gospodarskem pomenu lova

je imel dr. Herfort iz Kranja v celoti predavatelj. Vet. Vodopivec je razložil bolezn. divjadi in psov, g. Fišer iz Radovljice je govoril o varstvu lova in g. Šifer, puškar iz Ljubljane pa je strokovno tolmačil ustroj in delovanje pušk.

Po tečaju se je vršilo v Struževem poskusno streljanje, kjer so dosegli lovci s kroglo 650/0 zadetkov, s puškami na glinaste golobe pa celih 860/0.

Vsak udeleženec je prejel potrdilo o pohanjanju izpita in bo zanj to dokument, če bo iskal lovsko oz. čuvajsko službo.

Tečaj je bil skrbno organiziran, žal je moralo par oseb nositi vse breme tečaja. Levji delež pa sta kljub temu nosila g. Podkrižnik in dr. Herfort.

Tečaj je nazorno pokazal, kaj zmoremo sami in doma brez tujih strokovnjakov in tuje pomoči. Dovolj je sposobnih ljudi doma in prav je, da baš ti pokažejo kaj znajo in zmorejo.

Tečaja se je udeležilo 54 lovcv, kar je lepo število in ga je redko kako društvo za tak tečaj doseglo.

Eno pa moramo pribiti: Pogrešali smo na tečaju onih lovcv, ki nosijo zeleno sukno, puško na rami in jurje v žepu, o lovu kot takem pa pojma nimajo. Tudi za take lovce, katerih ima Slovenija veliko, veliko, je veljal ta tečaj! Spectator.

Borba za dostojnost - kulturno delo

Vprašanje, ki se ga do danes iz skoro nerazumljivih razlogov še nismo resno lotili reševati, je vprašanje borbe za dostojnost, kar jasno kaže, da tudi za kulturno delo po dvajsetih letih nismo pokazali tiste zrelosti, ki je potrebna. To je za nas slabo izpričevalo, kajti vprašanje nedostojnosti je med nami eno izmed važnih stvari. Kljub temu, da je narod kulturno sicer drugod dosegel zavirljive višine in uspehe, v tem oziru pa je ostal tam, kjer ga je pustil duh svetovne vojne. Mogoče se nam je zdelo zdravljenje te kuge nevarno ali celo nepotrebno, naj je tako ali tako dejstvo pa je, da bje za nas v tem oziru enajsta ura. Le pogledimo malo okoli sebe, ni treba biti rigorozni moralist, le malo čuta za dostojnost je treba in opazili bomo, kaj vse se dogaja nedostojnega na ulici, v javnih lokalih, zasebnih hišah in drugod. In vse to mirno gledamo in vse to se godi brez vsakega sramu, brez vsake srčne kulture in zavesti po človeškem dostojanstvu.

Kdo je poklican, da očisti Avgijev hlev, ki je poln gnoja? K temu delu je poklican vsak član človeške družbe, katoličan ali nekatoličan. Organizirati je treba armado, ki bo pričela odločno pobijati v svoji sredi vsako nedostojnost, ki bo očistila ulice in ceste kletve in prostitucije, bodis javne, bodisi tajne, ki bo

nadzorovala tisk in film. To in še več, vse to je delo organizirane armade in to delo je kulturno delo. Ko bomo očistili našo družbo nedostojnosti, potem si bomo lahko ponosno trkali na prsa z besedami: mi smo kulturni narod.

Da se prične čimprej borba proti nedostojnosti, se je pretekli teden ustanovila v Ljubljani posebna liga, ki ima namen očistiti narod nedostojnosti. Kljub temu, da je ustanovitev take organizacije prepotrebna, ustanovitelji niso doživeli tistega razumevanja niti med inteligenco, kot bi to mogoče kdo pričakoval. Kaj to kaže? To še vedno kaže, da se inteligenca in seveda s tem v zvezi tudi drugi sloji še ne zavedajo, kaj spada vse pod besedo kulturno delo.

In mi v Kranju? Ali ne bi bilo potrebno tudi pri nas organizirati delavno armado, ki bo odločno pobijala vsako nedostojnost. Saj vemo, kakšno je v tem pogledu naše mesto, naša dežela, tudi tu „rožec“ ne cveto, in bi bilo marsikje zelo potrebno prezračiti in počistiti. Ne smemo imeti nobenih predsodkov, ampak moramo vzeti stvar takšno, kakršna je. Tu ne gre za to, da bi nam mogel kdo podtikati, češ, zdaj zopet hoče nekdo dobiti oblast ali pa da nam bi kdo očital prenapetost. Ne, organizacija za pobijanje nedostojnosti je stvar

laikov in ti so najbolj poklicani, da vršijo svoj laični apostolat med narodom. Vsak oči tek bo naletel pri nas na najostrejšo obsodbo.

Odlučno zagovarjamo in smo prepričani, da je borba za dostojnost kulturno delo in zato delo nas vseh. Očistimo naš narod in s tem mu bomo dali novih moči, zdravja in kulture. Ne pustimo in ne glejmo mirno ter brezbrizno, da se bo preklinjalo, da se bo uganjala prostitucija, nemoralnost v tisku itd., ampak nastopimo odločno proti temu kot vredni sinovi svojega naroda. Saj imamo n. pr.: zakon proti kletvini; ali se danes izvaja? Ne. In zakaj ne?

Zato ker ga sami ne znamo, nočemo in ne smemo uporabiti. Tu se kaže naša slabost in neodločnost. Zato na delo za narod in s pogumom v borbo za dostojnost. Odpor bo velik, ker vemo, da ravno s tiskom, ki danes predstavlja veliko silo, se najbolj širi nedostojnost in ta tisk se finansira od mogočnih židovskih magnatov. Toda nič zato. Mi gremo neustrašeno naprej in naša armada za pobijanje nedostojnosti ne pozna ovire, ki se je ne bi upala podreti in priti preko nje. Potrebno je gojiti narodno zavest, a potrebno je tudi vzgojiti narod za dostojnost. cem

Kranjskim in gorenjskim planincem!

Na binkoštni ponedeljek sem posetil kočjo na Veliki poljani nad Povljami, zvanjo vmesno postajo v turi na Storžič. K sreči smo bili samo 4 lovci in ni bilo turistov, sicer bi jim šla trda. Pa tudi oskrbnika kočje ni bilo in tudi ta bi trdo, trdo odgovarjal. Prvo kar sem opazil je bil poruvan in pomandran kranjski jeglič (Primula carnioia.) Takoj za to rožo kopa tega cvetja, vse poruvano in proč pometano in uvelo. Gospod oskrbnik kočje na Vel. poljani, ali ne veste, da je kranjski jeglič pod zakonito zaščito in ali ste bili slepi in niste videli početje teh divjakov iz okolice kočje in v kočji sami? Da bi Vi kranjskega jegliča ne poznali tega vam ne verjamem. SPD Kranj! Ali ne poznate oskrbnikov Vaših koč? Ali koč ne kontrolirate. Okoli kočje je bilo 13. maja 1940. pravo pravcato gnojlišče. Kostji, cunje, limone, stari galoši, damske nogavice, robcji, konzervne škatle, ostanki hrane in med njimi — pomandrano cvetje — kranjski jeglič.

12. in 13. maja to je na Binkošti pa po vseh bregih rjovenje, tuljenje, valjenje kamenja in ruvanje cvetja!

SPD in gospodje in gospodične turisti! Lovci in planinci se gledamo kot psi in mačke. Da je temu tako, ste v zvrhani meri krivi vi, ki imate med seboj take divjake. Zberite vse sile in iztrebite iz svoje srede take uničevalce prirode. Tudi mi gremo v prirodo zato, da uživamo ob njenih lepotah, pa prirode ne skrunimo. Mi smo iz svoje srede domala že take pometalni in jih poslali tja, kamor spadajo.

Prosim Vas, SPD in planinci! Varujte prirodo in njene krasote, bodite v naravi skromni in tihi.

Ce ne bo zalegel ta poslednji opomin, bomo posegli lovci po nujni samoobrambi svojiskih pravic, ki si jih pridobivamo s tem, ko plačujemo visoke najemnine za lovišča, ko gojimo divjad in zdržujemo poklicne lovce.

Dr. Herfort.

Župnik Černilec Janez je obhajal petdeset-letnico

Na binkoštni ponedeljek 13. maja se je srečal v Cerkljah z Abrahamom tamkajšnji g. župnik Janez Črnilec.

Pred 4 leti je prišel v lepo gorenjsko župnijo Cerklje iz St. Janža, kjer je pokazal svoje odlične dušnopastirske, pa tudi gospodarske zmožnosti. Župnijo Sent. Janž je duhovno prenovil, rešil jo je pa tudi gospodarskega propada s tem, da je saniral hranilnico, ki je bila na robu propada vsled gospodarstva prejšnjega vodstva. Z njegovim prihodom v Cerklje se je v župniji pričelo živahno življenje na duhovnem, organizatornem in tudi združnem polju. V tej kratki dobi je izvršil pri župni cerkvi velikansko delo: Popolnoma je preuredil župnijsko pokopališče, da je postalo eno najlepših podeželskih pokopališč, prenovil je župno cerkev, ki danes zgleda kakor kaka katedrala, ravnokar so pa dovršene lepe cerkvene orgle, ki bodo morda najzanimivejše v vsej Jugoslaviji, gotovo pa daleč okrog ne bo takih. Z njegovim prihodom v Cerklje je z nov. si-

lo zacvetelo tudi društveno življenje; katoliška akcija, prosvetno društvo, verske organizacije, vse pod njegovim vodstvom živahno in plodovno delujejo.

Bog živi g. župnika še mnogo let!

Zgradarina in kmečke hiše

Poleti se večkrat dogaja, da mestne družine na kmetih najamejo sobo ali dve za letovanje. Za ta čas, ko je taka kmečka hiša ali soba v najemu, je podvržena plačilu zgradarine. Kakor hitro pa najemnik odide in ga lastnik kmečke hiše odjavi, preneha tudi obveznost plačila zgradarine. To navajamo v pojasnilo onim kmečkim gospodarjem, ki mislijo, da je hiša potem za vedno podvržena zgradarini.

Kulturni vestnik

Irena Špenko:

Kranj v slovstvu

(Dalje)

Med tem, ko je Simon Jenko pesnil o svojem polju, ki ga je ljubil in se ga bal, je opeval tam na Hrvaškem drugi gorenjski rojak — Matija Valjavec Kračmanov — svojo Storžičevo deželo. Doma je bil na Srednji Beli. Nad vse rad je poslušal babično neutrudljivo pripovedovanje narodnih pesmi in pripovedk. Kot ljudskošolski učencec je v Kranju stanoval pri Mežnarjevih, kjer so tudi radi pripovedovali o volkodlakih in podobnih bitjih. Tako se mu je že v mladih letih priljubilo zbiranje narodnega blaga. Druga smer, v kateri se je Valjavec razvijal kot pesnik, je lirična pesem. Zlasti v njegovih starejših pesmih se pogosto javlja tudi hrepenenje po oddaljeni gorenjski domovini. Opeval je običaje in praznovanje svojih rojakov pod Karavankami in se spominjal otroških in dijaških let, n. pr. v avtobiografski pesmi „Sanje“. Tudi epske pesmi je postavil v to pokrajino, n. pr. „Ovsenjak“. V idili o „Zorinu in Strelini“ pa je z naslednjimi stihii slavil Kranj:

Prijazno mestece je Kranj,
predmet še vedno mojih sanj.
Tu živel sem mladostna leta,
mladostne ne, detinske dni,
veseli so mi ti bili,
nobena žal mi v njih nadeta;

zato sem rad obiskoval
še vselej ondi kraje zvane:
najprvo, kjer sem stanoval,
ljudi, tačas mi srčno vdane...
Vse cerkve obiskal sem zale,
najprvo svetega Kocjana,
ki velika je cerkev zvana
od množe prebivalcev male,
a vredna kakor kdo pohvale.
Iz gotiškega dimec doma
moli visoko v zrak glavo,
doseči hoče z njo v meglo
Okoli njega vedno roma
podnebnih kita potnikov.
Počitka kraj jim daje zvezda
in z njo visoki cerkve krov.
Po pokah v turnu gnezdu
tišči se črnih krokavtov,
še več pa hoči nanj jih sest
iz spodnjih po pečinah gnezd.
Pečine te do Kokre struga,
ki semkaj se spod gor vijuga.
Strašna je to globina ta,
kar zviškega ponižana.
O dolgo pač že skale liže
da te je izkopala niže!
Komunov je dovolj tu doli,
kopeli nam po sredi skal,
te skale nam bilo so stoli
za sed in za obleč vse kmal.
Nad nami pa na dve strani
molele so strme čeri,
in kavke in postovke tam
in kačji vred in gadji plod
imajo v dompljah svojo kot
zalezniškim nastrau rokam.
In Rožnikranska cerkev vsa

je, kakršna je prej bila.
In danes še ko prejšnje čase
pobožne gledan tu obraze,
sprostira se od tod ozir,
da lepšega ti ni nikir.
Od zdolaj suje siva Sava,
valovje tja naprej podi,
deroča od vrhov Triglava,
kjer večni skoraj sneg kopni.
Čez Gaštej nese tvoj pogled
te tjakaj proti Škofji Loki,
in gledaš planjo z gričev red
čez Smartno, Bitinj, steg široki.
Šmarjetna gora tu na pravi
ozira se naravno v te,
in doli pod teboj v nizavi
ji pere savski val noge.
In glej, še bolj na desno stran
se Bistriška odpre dolina,
in hrib za hribom, skalni stan
nevtrgano do tik Bohinja.
In Pungrad — da te šent imena!
Ima še vedno to ime,
prišla pa bodo že vremena,
ki zbršejo nam spake te.
Tu rasti kdaj sta lipi dve,
visoko vrhe pod oblake,
širokolisnih senčih vej;
a konec na tem svetn vsake
stvari le pride prej al slej.
In tudi tu ozir je krasen
na zapad in na južno stran,
na Sorško polje, Sorško plan.
In košler val šumi tu glasen
na levo tja do gore Šmarne,
Marije kraj preblagodatne.
Na levo se zavija Sava,

v njo kokra pod menoj se vliva,
od mej koroških silno spe,
ko gorskih se voda nadme
ter dere kakor zver divjana,
Brežanom strah in šiba živa,
obrežje naokrog spodmiva.
A tam, odkoder sonce vstaja,
je plan do tja, kjer vas Senčuri
stoji brez dobre vode kraja,
in dalje da zaklene duri
ti Grintavca gore strmen
na štajersko koroško stran.
Na sever pak očesni sklen
dajé občudovati stan
ti Zaplate strme planine,
Orjaškega Storžca pečine...

Franc Levce je v izdaji Valjavčevih poezij napisal to-le: „Še nihče ni starodavnega Kranja slavil v tako krasnih verzih in pesnik bi gotovo zaslužil, da mu Kranjci, ki v novejšem času zaradi novoodprte gimnazije in svojega podjetnega duha tako lepo napredujejo in svoje mesto lepšajo in širijo, v središče Gorenjske postavili vidno znamenje svoje hvaležnosti.“ — A skoraj se zdi, da Kranjci kar nič ne poznajo hvaležnosti, ker doslej še niti kake ulice niso imenovali po Valjavcu, čeprav je že precej dolgo, kar jih je Levce opominjal.

Valjavec je bil torej prvi, ki je Kranj obravnaval v slovstvu. Nekako v istem času pa je napisal hrvaški romanopisec Avgust Senoa novelo „Karanfil s pjesnikova groba“, katero dejanje se vrši v Kranju. Senoa je bil tu s svojim prijateljem Moschetom okrog l. 1855. Obiskala sta Prešernov grob, kar mu je dalo snov za novelo.

(Se nadaljuje.)

Kranjski strelci so bili tudi lani pridno na delu

Občni zbor strelske družine v Kranju se je vršil dne 29. aprila v salonu hotela „Jelen“ v Kranju z zanimivim dnevnim redom. Zal se je tega važnega občnega zbora udeležilo le pičlo število članstva, kljub temu, da je bilo pismeno povabljenih nad 120 oseb. Nečuvno in neodpustljivo dejstvo, da naši ljudje za res koristne stvari nimajo smisla, niti časa, a za brezkončno popivanje in posedanje ter zapravljane denarja po gostilnah in beznicah pa je časa in vsega na pretek. Mučno je bilo da na strelskem zboru nismo imeli čast videti niti onih brezmejnih patriotov, ki jih sicer vidiš ob vsakih paradah, in ki se ob vsaki priliki trkajo na svoja junaška prsa. Oni niso utegnili niti za eno kratko urico posetiti zbor tihih delavcev, ki ob zatajevanju lastnih potreb požrtvovalno sledijo klicu domovine: Narod, pripravljaj se na velike dni!

G. Mohor Ciril, predsednik Strelske družine.

Zbor je pozdravil predsednik g. Mohor Ciril in v kratkem nagovoru omenil najvažnejše dogodke preteklega leta. Izrekel je zahvalo vsem marljivim delavcem, vsem podpornikom in prijateljem družine. Članstvo je počastilo stoji spomin umrlega tov. Brulca ter mu zaključilo: Slava! Zatem je sledilo podrobno poročilo tajnika g. Ločniškarja Hinka, katero radi aktualnosti in na izrečno željo vseh zborujočih priobčujemo posebej. Blagajnik družine g. Košnik Stanko je omenil finančno stanje iz katerega je razvidno, da je dolg za drgoceno strelišče z modernimi napravami, ki je znašal nad 50.000 din že skoro plačan ter da bo v bodoče možno nuditi naši mladini in revnejšemu članstvu če ne brezplačno, pa vsaj ceneno municijo. V imenu nadzorstvenega odbora je poročal g. Papež Oton, ki je izrekel upravi pohvalo za uspešno delo. Vsa poročila so bila sprejeta soglasno s pritrjevanjem. Pri točki določitev članarine za leto 1940. se je razvila živahna debata. Obveljal je predlog podpredsednika družine g. Česnja Karola, da naj članarina ostane še nadalje ista, a za mladino pod 18 leti naj se zniža na din 10.— letno. o

Sledila je volitev nekaj novih odbornikov in podpredsednika, v smislu društvenih pravil. Soglasno je bil sprejet predlog, da se izvolijo v dopolnitev sledeči gospodje: inž. Jakob Mlakar, Papež, šef postaje Ivo Toporiš. Ostali odbor (tizen dveh odbornikov) ostane neizpremenjen in nam bo tudi v bodočem letu predsedoval ravnatelj g. Mohor Ciril. Istotako smo zaprosili našega župana in ravnatelja g. Česnja Karola, naj nas tudi v bodoči poslovni dobi podpira kot naš podpredsednik. Za revizorje je skupščina izbrala gospoda Gorjanca Franca, gđ. Ivanko Lukmanovo in našega priznanega strelskega tovariša g. Jegliča Rudolfa. Pri slučajnostih je g. Mohor omenil, da se nam je posrečilo podaljšati najemno strelišča za nadaljnih 10 let t. j. do leta 1950. Zaprošil je vse odbornike, naj ga tudi v bodočem letu marljivo podpirajo v njegovem stremeljenju za povzdigo in razširitev strelskega športa.

Poročilo tajnika g. Ločniškarja

Špoštovani zborovalci!
Zborujemo v času, ko na svetu vlada nevzdržno stanje nadmoči in sile, ko bi mali narodi ne pomenili mnogo, ako bi ne imeli dovolj obrambnih sredstev in sigurnega človeškega materiala. Velesile z neizmerno močjo iščejo in zahtevajo življenjski prostor za svoje „izbrance“, kot bi mi mali svobodni narodi ne imeli pravice do življenja in življenjskega prostora. Bog je svet ustvaril za vse in ne samo za „izbrance“. Mi živimo iz dneva v dan v vedno večji zaskrbljenosti za našo bodočnost, ko ne vemo, kaj nam prinese jutrišnji dan. Dnevno nova presenečenja, brez nade na pomirjenje sveta. Poraja se ram dvom v pravičnost sveta, sila vlada nad manjšino. Vsiljuje se nam misel, narekuje nam dol-

žnost, da bomo le takrat dovolj močni, ako bomo dovolj pripravljeni v vsaki priliki, za vsako presenečenje. Bodimo samozavestni, saj smo samostojni gospodarji na svoji svobodni zemlji. Bodi vsak gospod na svoji domačiji! Ne poznamo nikogar, ki nam bi upal preprečiti naše svobodno udejstvovanje na lastnih tleh, mi bomo zvesto in hrabro čuvali naše mejnike, našo s sveto krvjo naših očetov in pradedov okrvavljeno lepo Jugoslavijo. Uspesabljam se posebno mi strelci za uspešno branitev naše domovine, ki je ustvarjena po principu narodnosti, brez tuje milosti in pomoči. Dv gajmo našo narodno zavest, utrjujte malodušneže in omahljivce.

Varuemo se brezvestnih hujskačev, ki nesmiselno širijo alarmantne vesti, o naših obrambnih pokreih. Obracunavajte kratko z vsakim ki nam s svojim bedastim govorjenjem lahko mnogo škodi. Povejte vsem tem efialtskim plačancem in brezdomovincem, da za take nevarne igre pri nas ni mesta, niti ušes in da mu je svobodno, da se pobere tja, kamor ga tako vleče srce. Naj tujcu poljublja pete, ako se mu pri nas godi krivica. Prijateljsko jim pojdite na roko, da čimpreje pohitijo v obljubljeni deželo, za katero tako juževsko propagirajo. Naj se taki breznačajneži na tujih tleh do dobrih izreznjevo od pijanstva belega kruha in vseh naših dobrot, potem jim bo morda odleglo. Na naših tleh ne rabimo tujca, ki nam je po jeziku in krvi tuj, v naših uradih, v tovarnah, v naši domovini ne rabimo valpskih bičev in tujčevih manir. „Mi po svoje bomo krojili si postave!“ Proč z vohuni, ki pod pretvezo „nenadomestljivosti“ izpodjedajo našim ljudem naš kruh, a pri tem nesramno zabavljajo čez naš rod.

Prijavite vsakega, kdor podzemsko rovari proti obstoju naše države najbližji javni oblasti. Ne nasadajte bedastim izmišljotinam in bodite skrajno previdni z ljudmi, ki oprezajo okoli naših oglov.

V minulem poslovnem letu smo bili še dokaj razgibani, akoravno zunanji videz ni bil posebno kričeč. Postrelili smo čez 8000 nabojev. Mladini smo tudi lanko lepo naklonili vso podporo. Uspehi našega prizadevanja za naš naraščaj ni izostal. Zasejali smo seme, ki nam je obrodilo že veliko dobrega sadu. Že v „Gorenju“ ste lahko čitali, da se je naša struževska mladina prav pridno udejstvovala na strelskem polju in žela znatne uspehe. Pri naši zadnji tekmi v jeseni, so se izkazali bratje Erženovi iz Struževca odlično, a prednjačil je z nekaj točkami mladi Šilar. Vsi ti obetajo bhati izvrstni strelci. Pohvaliti moramo tudi ostalo mladino ki sicer ni bila v prvih vrstah, a je pričakovati, da bodo letos vsi ti fantje naši družini lahko v ponos in čast in da bodo to lahko dokazali tudi na drugih strelših, kot mladinska ekipa. Kakor vidite, nas strelcev še ne bo tako kmalu konec. Nadomestilo so stari strelci dobili, še nekoliko finančnih žrtv, pa bomo lahko z mirno vestjo rekli: tu je naša strelska bodočnost, naša elita garda, ki bo z veseljem branila s težkimi mukami priborjeno čast kranjskih strelcev.

Z vsakoletno podporo mestne občine Kranjske, v znesku din 1000.—, ki smo jo dobili po zaslugi našega zvestega podpredsednika, župana g. Česnja, smo delno krili naše izdatke, in smo mlajšim in revnejšim strelcem nudili potrebno pomoč. Napravili smo več prošenj za podporo, vendar smo skoro povsod naleteli na gluha ušesa. Res edini in stalni podporniki družine so bili tudi dosedaj gg tovarnarji Horak, Božič, Prah, Savnik, Sirc, „Semperit“ in drugi. Vsi ti so nam poklonili lepa praktična darila ali dali v denarju. Darila smo razdelili pri spomladanski in jesenski tekmi najboljšim strelcem v imenu katerih se odbor najlepše zahvaljuje z željo, da nam svoje zaupanje in naklonjenost izkažejo tudi naslednje leto.

Finačno stanje naše družine je kar zadovoljivo. Ako pomislimo, da so bili pred več leti celo naši odborniki nekateri veliki pesimisti ter hoteli vreči puško v koruzo čes. strelska družina nima pravice do življenja, ker je do temelja zadolžena, je uspeh, ki se letno veča, nad vse časten. Res je, dolg nas je moril celih 10 let, naš procvit je bil nemogoč, ker dejstvo je, da sama članarina ne zadošča za ravnotežje društvenih financ. Vzdrževanje strelišča, plačevanje pokazivačev nas stane težke denarje.

Tudi preteklo leto smo pogumno vztrajali na dosedanem delu. Sklenili smo ponovno 10 letno pogodbo za najemno strelišča v Struževem. Najemnina se je nekoliko zvišala vendar to nas ni plašilo. Imeli bomo tudi letos veliko stroškov pri napravi strehe za strelce, zaklonišča bomo mogli popraviti in napraviti nov zaklon na 50 metrov.

Vnanjih uspehov strelska družina ne more vsled kritičnega svetovnega položaja, zabeležiti. Nismo mogli ne na državne, ne na okrožne in na nobene družinske zunanje tekme,

ker jih pač ni bilo. Vsa naša lanska kondicija nam ni pomagala dosti. Kosalji smo se doma z drugimi in domačimi strelci na naših tekmah. Prva tekma je bila ob otvoritvi strelišča spomladi, druga dvodnevna pa dne 20. in 27. avgusta 1939. Rezultati jesenske tekme so bili kar čedni, evo jih: Na splošni tarči na 200 m, je z 10 dosegljivimi strelji dosegel 77 točk, g. Košnik 75 točk, Rozman 44 točk itd. Na tarči 150 m, struževska z naslonom je bil najboljši g. Vrabec R. 88 točk, g. Bitenc Viljem 78 točk. Na ekipni tarči je dosegla ljubljanska družina 372 točk, kranjska 369 točk, št. Vidka 259 točk. Kot najboljši strelce izmed 15 strelcev v ekipnem tekmovanju je br. tajnik dosegel 1 mesto z 190 točkami. Na lovske tarči „Srjak“ sta bila najboljša g. Smole Gustelj in Bukovnik.

Najboljši mladinski strelci: Šilar in brata Eržen.

Na 100 m mladinski tarči so dosegli: Šilar Anton 88 točk, Eržen Anton 86 točk, Eržen Ivan 86 točk, Ekar Ciril 80 točk, Lampič Ivan 74 točk, Eržen Pavel 73 točk itd.

Prosvetno in socialno delo na Primskovem Potrebna je dograditev prosvetnega doma in otroško zavetišče.

Kdor pozna Primskovo — ki je bilo pred tremi leti obenem z drugimi vašmi inkorporirano Kranju — deset ali petnajst let nazaj, se ne more načuditi spremembi tega kraja. Nekoč izrazito kmečka vasica s par obrtniki, okrog in okrog obdana s poljem, brez pomembnejšega stika z mestom, čeprav ležala ob dveh važnih cestah v Senčur in Predalvor, je postala danes veliko delavsko naselje, celo sedež industrije, v katerem se kmečki značaj kraja vedno bolj izgublja, v katerem prevladuje delavstvo, ki se je naselilo na Primskovo od drugod, ali pa se rekrutiralo tudi iz domačih, in bajtarskih hiš in prebivalcev. Na Primskovem in v sosednjih Gorenjauh so bile že pred nastopom industrije družine, ki niso posedovale dovolj ali pa nič polja ter so očetje in doraščajoči otroci morali iskati kruha in zaslužka drugje.

Radi neposredne bližine Kranja in dobrih prometnih zvez je postalo Primskovo zelo privlačno bivališče tudi za tuje naselnike, ki so zaposleni po kranjskih tovarnah, ki so si s svojimi skromnimi prihranki zgradili cele kolonije hiš, predvsem ob Jezerski cesti in ob poti na Klanc ter ob Božičevi tovarni. Tudi drugi ljudje radi grade na Primskovem hiše, ker je tam zemljišče še kolikor toliko cenejše, stanovanju in sobe se pa lahko oddajo. Na Primskovem v hišah onstran kokrškega mostu stanuje tudi precej državnih uradnikov, ker so tud lepa, nova stanovanja, ki so nekoliko cenejša kot v mestu. Nekateri uradniki so si pa celo zgradili hiše. Obenem z naraščanjem prebivalstva je seveda naraslo število trgovcev, obrtnikov vseh vrst in drugih poklicev. Kmetje so se seveda obdržali le še okrog cerkve, na vseh drugih krajih vasi pa nastajajo delavske kolonije.

Primskovo je danes kranjsko predmestje. Radi tega bo morala občinska uprava polagoma tudi dejansko dati Primskovemu značaj mesta. Treba bo regulativnega načrta za zidanje hiš, treba bo urediti pota in ulice, skrbeti za javno razsvetljavo, za kanalizacijo in še za vse druge potrebe, ki nastajajo v tem novem predelu mesta. Sele potem bo Primskovo dejansko priključeno Kranju. Letos bo Jezerska cesta, ki vodi skozi Primskovo itak asfaltirana, kar bo pomenilo za vas velik napredek. Spodnji konec vasi bo tako počasi zadobil mestno lice.

V tako povečanem Primskovem pa se je seveda tudi prebivalstvo ogromno pomnožilo. Dočim stari del Kranja po številu prebivalstva le počasi napreduje, se pa v teh priključnih vaseh, ki nosijo industrijski značaj, prebivalstvo konstantno in zelo močno množi. Z naraščanjem prebivalstva in tovarniškega delavstva pa narašča tudi število mladine, za katero je še posebej treba poskrbeti tako v socialnem kot v prosvetnem oziru. Tovarniško delavstvo, posebno če sta oče in mati ves dan oba v tovarni, ima ravno v pogledu vzgoje in izobrazbe mladine zelo pereče potrebe. Enako važna je socialna zaščita mladine.

Prosvetno delo na Primskovem se zadnja leta prav lepo razvija v okrilju Prosvetnega društva ter Fantovskega odseka in Dekliškega krožka. Primskovska mladina dolgo časa ni

Pri tej tekmi je bila razdeljenih čez 40 daril, v vrednosti nad 2000.— din. Uspeh je bil dovoljen tako finančni, še več pa moralni. Pri tem se je izkazalo, da smo kranjski strelci v sigurnosti zadetkov dosti nadkriljevali druge. Neizmerno mi je žal, da nismo mogli pokazati tudi našim južnejšim bratom v prestolnici, da smo „vražji Kranjci“, kakor nas radi nazivajo.

Strelskih vaj smo imeli 26. Posest istih zadovoljiv. Opazilo se je, da naši člani ne hodijo radi na strelišče, ker jim je znatno predalet iz Kranja, vrzel smo izpopolnili z priročnostmi strelci iz vsega okraja. Naše strelišče kaj radi posejajo člani tujih družin, ker je naravno zavarovano in njegova zelena narava osvežujoče vpliva na strelca. Upam, da bo se bo obisk letošnje leto tudi od strani našega članstva pomnožil.

Članov šteje družina nad 100 vendar plačujočih je za enkrat 94. To število je za veliki Kranj vsekakor premajhno. Občinstvo bi se moralo bolj navduševati za naš narodni sport in mu vlivati potrebno energijo, ker izgleda, da je nekaterim puška strašno nevarno orožje. Pridite na strelišče, da vam bodo naši malčki, katerim puška sega preko glave pokazali, kako nedolžna igrača je na videz grozna puška.

Razen par diplom ni bilo pomembnejših nagrad. Odlikovali smo pa s strelsko medaljo naše mladince in sicer je dobil Šilar malo zlato, Eržen Anton veliko in Eržen Ivan iz Struževca malo srebrno medaljo. Za drugo leto imamo za mladino že dovolj nakovanih medalj, samo fantom bo treba „fest v roke pljuniti“, da bo uspeh večji.

Strelski zakon, ki bo razčistil nešteta vprašanja, je baje že v tisku. Prinesel bo, kakor se čuje, velike ugodnosti za člane strelskih družin. Bomo videli in poročali!

bila organizirana v Prosvetnem društvu in dolgo časa ni stopila v vrsto neštevilih naših prosvetnih organizacij po Sloveniji. V kolikor se je mladina navduševala za prosvetno delo je morala pohajati v Kranj v Ljudski dom. Toda potreba po lastni organizaciji, po lastnih prostorih in po svojem nastopanju v prosvetnem delu je bila tako močna, da je rodila ustanovitev lastnih prosvetnih organizacij na Primskovem, posebno, ko je po l. 1935, zopet zasijala našim prosvet. organ zacijam svoboda.

Viden izraz tega hrepenenja in volje po delu je tudi pričetek gradnje Prosvetnega doma poleg župnišča, ki je pa zaenkrat sezidana samo do polovice. Tudi v teh zaslihih prostorih pa si je primskovska mladina znala urediti v suteranu telovadnico in pa majhen oder za predstave, zgoraj pa ima knjižnico in druge prostore. V tej mali dvorani je bilo prirejenih že precej telovadnih nastopov, iger in drugih predstav. Mladina se stalno zbira tudi na sestanke, pred domom pa ima lepo igrišče. Zato je treba idealizmu in požrtvovalnemu delu primskovske mladine na prosvetnem polju izreči vse priznanje, zlasti še posebej, ker mora orati trdo ledino prosvetnega dela med precej mlajšimi in nedostopnimi ljudmi, boriti se je pa treba tudi z nasprotniki vseh vrst in prepričan, od liberalcev do marksistov. Vse prosvetno delo vodi na Primskovem kaplan g. Fabiani, ki opravlja na Primskovem vsa cerkvena opravila.

Primskovska mladina išče sonca, lepote in vrednosti prosvetnega dela, hoče zanesti mladostni idealizem v vse vrste mladih ljudi, hoče razmaha in napredka. Da bo temu hrepenenju ustreženo, da bo ta mladi idealizem nasičen, naj merodajni faktorji poskrbe za čimprejšnjo dograditev Prosvetnega doma, da se bo prosvetno delo tudi na Primskovem razmahnilo v vsem obsegu.

Nič manj važna kot prosvetno delo pa je tudi socialna skrb za mladino na Primskovem. Delavski otroci, če so starši zaposleni v tovarni, so vedno izpostavljeni že od rane mladosti raznim kvarnim in slabim vplivom. To dejstvo je treba podčrtati z vzgojnega in zdravstvenega stališča. Zato moramo prav to plo pozdraviti nedavno v „Gorenju“ izraženo misel, katero bodo pozdravili tudi vsi starši in ki naj se čimprej realizira, namreč da se na Primskovem ustanovi otroško zavetišče. Župnišče je sedaj popolnoma prazno. Treba bi bilo le malih notranjih popravil, pa bi bilo primerno in sposobno za to ustanovo. Kako zelo bi bilo ustrezno staršem, če sta oče in mati ves dan zaposlena, ko bi otroke lahko oddali v zavetišče, kjer bi otroci dobili primerno hrano, imeli bi ves čas nadzorstvo, ter bi se igrali, zabavali, kot bi jim ugajalo. Vsak bi rad žrtvoval majhen prispevek, zato pa bi bil za svoje otroke ves dan brez skrbi. Primskovo je danes industrijski okoliš in je tako zavetišče za otroke nujno potrebno.

O ustanovitvi naj čimprej razmislija tako vaški kot občinski odbor in vsi drugi faktorji, ki jim je pri srcu skrb za mladino. Tisij bo doraščajočo mladino potegnili za seboj, kdor ji bo nudil pomoč in podporo pri vzgoji in oskrbi že od mladih nog.

Nevarne ugodnosti

Razmišljanja o jeseniški kašti KID

Kadar gre človek na Savi mimo mogočne stavbe trgovine KID ali kakor ji pravijo delavci „kašte“, se nehoje spomni na zgodbo, kako so premeteni Grki v stari dobi z zvijačo zavzeli Priamovo mesto Trojo. Grko so to dobro utrjeno mesto dolga leta oblegali, toda njihovem junaškemu orožju se ni posrečilo prisiliti Trojance k predaji. Kar se pa ni posrečilo Trojancem k predaji, kar se pa ni posrečilo orožju, je z lahkoto dosegla zvijača. Grki so hinavsko ponudili Trojancem mir in jim celo darovali imenitno darilo: ogromnega lesenega konja. Trojanci so šli na lim; podrli so mestna vrata, da so mogli poriniti konja v mesto. S konjem so pa prišli v mesto tudi grški vojniki, ki so bili skrčeni v trupu lesenega konja. Ponoči so Grki poskakali iz svojega skrivališča, odprli zasilna vrata in mesto zavzeli...

Našo „kašto“ je KID predstavila kot veliko dobroto za delavstvo. Napovedovalo se je, da bo tovarniški delavec mogel dobiti v kašti življenjske potrebščine po ugodni ceni, cenejši kot pri trgovcih, da celo cenejši kot pri delavskih konsumih. Trgovci so tako prišli v luč velikih dobičkarjev na račun plač v tovarni. Kašta bo rešila delavstvo teh ljudi, ki bogatijo na njihov račun. Stvar se sliši kaj blagovlasno za delavsko uho in delavstvo je z nemalimi upi hodilo mimo nove nastajajoče stavbe v senci tovarniških dimnikov. Toda ne vsi. Brihtni so mogli takoj zaslužit nevarnost. V naravi kapitalizma je, da išče pri vsaki priliki svoj korist. Čiste ljubezni do bližnjega ni zaslediti v sejnih zapiskih kapitalističnih družb. Tudi zgodovina KID ni mogla pamečnega delavstva uveriti, da raste z novo stavbo kaka delavstvu naklonjena socialna ustanova. To zlasti ne od lanskega poletja dalje, ko je

v trojanskem konju po neprevidnosti vojak stegnil nogo iz trupa konja in je tako lahko vsakemu postalo jasno, da se skriva v tej ustanovi orožje, ki ni v rokah delavstva.

Nekako pol leta pred otvoritvijo kašte so delavske organizacije napravile korake pri vodstvu tovarne za povišanje plač radi rastoče druginje. Svoje zahteve po dvigu plač so prav dobro in podrobno utemeljile z navedbami indeksa cen. (Tudi KID je povišala cene svojim izdelkom, kakor je bilo to razvidno iz gospodarskih listov, ki so prinesli pritožbe trgovcev z železnico, češ da ni nobenega razloga, zakaj je KID dvignila cene.) KID je na vlogo delavstva odgovorila, da prizna, da so se res dvignile cene življenjskim potrebščinam, da bo pa ona sama prišla temu povšku v okom s svoje kašto, v kateri bo ohranila nepovišane cene življenjskim potrebščinam.

Zahteve delavstva je s takim odgovorom KID zavrnila, toda v oči delavstva je kašta s tistim trenutkom zgubila za delavstvo sončen značaj in naenkrat so zaslužili v tej ustanovi sijajno napravo podjetja za pritiskanje plač k tlom. Delavec je zgubil tudi glede nakupovanja svobodo, prisiljen je kupiti kar mu nudi kašta.

Komaj nekaj mesecv posluje kašta in že se očitno kažejo vse zle posledice take naprave. Vsi sloji na Jesenicah in v okolici so si o pomenu in nevarnosti kašte na jasnem in so vsi istih misli. Mj kot neodvisen list si bomo upali to tudi javno povedati. Danes smo samo nazkazali ta problem, ki se bomo k njemu še povrnili in ga v podrobnosti ocenili. Tineo Danoš! Bojim se Grkov in čeprav prinašajo darove...!

Mučenje živali

Pretečeni terek in sredo se mi je nudil zalosten prizor ko sta gnala 2 gonjača s sejnje iz Kranja 2 vola in v sredo na to 1 gonjač 1 bika po cesti. Slučajno sem videl, kako sta živali poželjivo in žejni gledali na Javorniku v korito, katero je namenoma postavljeno za napajanje mimoidoče živine. Vola sta bila tako izmučena od žeje — seveda in lakote tudi, — da sta z veliko težavo in trudom prestavljala noge. Namenjena sta bila v klavnico na Jesenicah, in v takem stanju sta rabila prav gotovo 1 in pol ure, akoravno navadno pešce rabijo za to pot z Javornika na Jesenice 20—25 minut. Ko sem ta prizor videl in opazoval, sem rekel gonjačema, naj vendar pustita, da se žival napije in bo potem lažje hodila, in je drugače ne bosta spravila do Jesenic, sta me pa prav pošteno nahrulila, češ — da me to prav nič ne briga in naj kar močim.

Že jeseniška kašta postaja in postane, — vendar pa se ne vnapreduje, da bi bila kašta, ki se je gonjačema postavila, da živali nudi vodo. — Tudi v takih primerih naj bi veljal zakon proti trpinčenju živali, akoravno je namenjena v klavnico. Prav lahko se zgodi, da žival preje žeje pogine predno pride na določeno mesto. Kdo naj bi potem trpel škodo par tisočakov in slučajju, da žival sredi ceste omaga in pogine, gonjača gotovo ne. To se pa dogaja redno vsak terek, ko se goni govedo s kranjskega sejma za različne mesarje na Jesenice.

Zelati bi bilo da bi tu merodajni činitelji vmes posegli, da se naredi enkrat konec temu res živinskemu početju.

Drobne novice z Jesenic

Pevski koncert pevskega odseka Krekovega prosvetnega društva, ki smo ga že svojčas naznanili, se vrši v nedeljo, dne 26. maja zvečer v dvorani Krekovega doma. Program in priprave obetajo odlično pevsko prireditev.

Prvo sveto obhajilo jeseniških otrok bo v sredo, dne 29. maja.

Narcisna polja na Golic, pri Sv. Kržu in v Plavškem Rovtu so na višku cvetoče sezone. Število izletnikov z dneva v dan narašča. Vsi se vračajo ne s šopki, ampak z velikimi snopi cvetočih narcis. Lastniki narcisnih travnikov sicer radi vidijo, da se narcise uničujejo, ker ta trava ni za rabo, toda istočasno si z uničevanjem tega krasa naših planin uničujemo tudi tujkoprometno privlačnost. Izletniki in domaćini naj bi bili zato zmerni pri trganju in nabiranju narcis.

Blagoslovitev gasilskega doma pri Sv. Kržu nad Jesenicami bo v nedeljo dne 26. maja popoldne. Igra godba Krekovega prosvetnega društva.

Pazite na sumljive tuje! Vsak zaveden in vsak pošten državljan naj ima odprte oči in pazna ušesa za razgovore sumljivih tujcev. Na take ljudi nemudoma opozorite organe oblasti. Ne dovolimo nikakega državi nevarnega rovarjenja na naših tleh. Če naznaniš takega sumljivca nisi denunciant, ampak vršiš važno delo za obranitev miru in trdnost države.

Monte Carlo tovarniških upokojencev, ki jim

ga gradi občina je v glavnem dograjen. Manjka samo še oprema.

Samo za pešce je dovoljena nova sprehajalna pot ob pobočju Mirce in sicer v odseku od novega Monte Carla do Ukove. Edino vozilo, ki je na tej lepi razgledni poti dovoljeno, je otroški voziček. Torej tudi kolezarji ne smejo po tej poti voziti. — Ob poti tik pod Monte Carlom je občina postavila nekaj (da zabiti h kropi. Sprehajalci, ki se na tej razgledni točki radi ustavijo, bodo občini za to hvaležni.

Gibanje prebivalstva v prvi polovici maja. Rojeni: 5. maja Drago Gerden, sin Karla, tov. delavec, Gosposvetska c. 10. — 10. maja Frančišek Dobravec, sin Franca, tov. delavec, Pod Mežakljo 11. — Umrli: Franc Prax, škalski mojster in Stanislava Stanič, oba bivajoča v Kranju, sta 5. ali 6. maja izvršila pod Mežakljo samomor. Odpeljana sta bila v Kranj. — 7. maja Frančiška Tavčar, rojena Puc, žena tov. delavca, rojena 13. marca 1921. — V noči od 10. do 11. maja Frančiška Polajnar, roj. Knifec, rojena 29. decembra 1891. Povožil jo je vlak.

Smrt pod vlakom. V soboto dne 11. maja zjutraj so opazili na progi pod Mežakljo pvoženo žensko truplo. Spoznali so v njej Frančiško Polajnar, rojena Knifec, žena tov. delavca. Truplo je bilo prepeljano v mrtvašnico. Pogreb se je vršil na binškošno nedeljo popoldne.

Nove orgle v Cerkljah

Velike nove cerkljanske orgle že stojijo v naši cerkvi. Orgle same so ene izmed največjih v Sloveniji in Jugoslaviji sploh. 45 registrov, to je 45 najrazličnejših vrst piščali imajo: velikih, da bi štiri ljudi lahko enega vrh drugega postavili, pa bi zgornji komaj mogli z vrha piščal pogledati; pa tudi majhne in drobne, da ene še za otroški mezinček ni. Mogočne trobente, kakor da sodnemu dnevu trobijo, pa tudi tako nežne in tihe piščali, kakor da bi angelci v nebeskih daljnah nanje godli. Vseh piščali je nad 3000. — Najimnitnejša reč v orglah pa so zvonovi. 25 zvonov je obešenih v višavi gori pod obokom orgel. Zaradi vojske je šla trda za zvonove, zdaj pa že v orglah vise. Vse vrste glasov v zvonovih dobiš od najnižjega do glasu mrljškega navčka. — Vsa fara je ponosna na orgle, posebno pa še na zvonove. Zvonov namreč v vsej Jugoslaviji in menda na vsem Balkanu nobene orgle nimajo. Niti najodličnejše škofijske cerkve se ne morejo z njimi postaviti. — Sploh pa kaj bi orgle in njih prečudne glasove popisoval! Slišati jih je treba, potem boš vsaj malo vedel kakšne so v resnici. V njih je namreč zbrano toliko glasbenega bogastva, da bi najspretnejši organist imel leta in leta dela, preden bi našel in znal pokazati vso v teh orglah nakopičeno lepoto. Mnenje nekaterih strokovnjakov o novih orglah je: da niso sicer največje, pač pa po lepoti glasov skoraj gotovo najodličnejše orgle ne samo v Sloveniji ampak v vsej Jugoslaviji, tako da so jih s skrbnim g. župnikom Črnilem in mojstrom Jenkom Cerkljanje lah-

ko veseli in nanje upravičeno ponosni.

Orgle bodo slovesno blagoslovljene in cerkveni rabi izročene 26. maja. Ta dan bo med 6. in 10. sv. mašo petje pesmi cerkljanskih skladateljev in ljudsko petje, vmes orgle-ke kompozicije. Popoldne ob poli treh bo slovesna blagoslovitev orgel. Blagoslovitev bo izvršil cerkljanski rojak preč. g. stolni dekan dr. Frančišek Kinovec, ki bo na to na svoj živren način s prav domačo besedo razlagal orgle, vmes bo k razlagi na orgle sproti zaigral odlični organist profesor Rančigaj iz Ljubljane. Po razlagi bo darovanje za orgle in cerkveni koncert, pri katerem bodo peli vsi štirje cerkveni zbori cerkljanske fare pod vodstvom g. dr. Kinovca. Peli bodo samo pesmi, ki so jih zložili cerkljanski skladatelji: Cvek, ki je bil v Cerkljah organist in učitelj in je v Cerkljah izdal svoje cerkvene pesmi. Vavken, ki je vmes svoje življenje vzorno deloval v Cerkljah kot učitelj in organist in izredno darovit skladatelj — njegova najbolj znana skladba je slovenska najmilejša nagrobnica: „Vigred se povrne“. Slavnj Davorn Jenko — Podjedov iz Dvorji, ki ga Srbi imenujejo „boga“ v muziki, zložil je našo državno himno „Bože pravde“, našo slovensko himno „Naprej zastave slave“, tolikokrat peto prisrčno nagrobnico „Blagor mu, ki se spočije“ in druge. Na zadnje še naš rojak dr. Frančišek Kinovec, Ajdovčev gospod iz Glinj, ki se zraven drugega dela še z glasbo ubada in je izdal že nešteto pesmi.

Resnica o škofjeloški JSZ

Jugoslovanska strokovna zveza v marksističnih vodah

Tudi pri nas so v precepu. Tudi pri nas je bil v nedeljo v župni cerkvi prebran odlok prevzisenega knezoškofa, s katerim prevziseni zavzemajo svoje stališče do JSZ in njenega glasila „Delavske pravice“, in v katerem pozivljajo vse dobre in katoliško misleče delavce in delavke, ki so bili dosedaj organizirani v JSZ, da prestopijo v edino delavsko organizacijo, ki se sme zvati katoliško, in to v ZZZ, ker je vodstvo JSZ in pisanje „Delavske pravice“ zaplulo preveč v marksistične vode in ni hotelo upoštevati naukov in navodil okrožnice papeža Pija XI. „Quadragesimo anno“.

Znano je, da je Škofja Loka že precej let ena izmed glavnih in najbrižje tudi najbolj trdnih trdnjav JSZ. V prvih dveh letih je sicer tudi kazalo, da je JSZ pri nas ustanovljena res v svoj pravi in edini namen, na katerega temelj jo je ustanovil dr. Janez Evng. Krek. A v njene vrste je iz centrale, pa tudi iz do-

mačh elementov, ki so se vrinili v organizacijo, zavel duh, ki še malo ni več podoben Krekovim načelom. To so spoznali tudi nekateri izmed delavcev, in ko se je ustanovila ZZZ, jih je takoj 40 prestopilo v ZZZ. Veliko pa je število takih, ki bi prav radi prestopili, a strah jih je mogočnjakov, ki jih skoraj bi dejali, s silo drže skupaj. Zlasti je bila znana krifatica, da je vsa ljubljanska duhovščina s škofom vred na njihovi strani. Ta laž je sedaj razkrinkana. Pokazalo se bo sedaj, ali je res ali ni, da je JSZ zavozila v marksizem. Pokazalo se bo, ali je več krščanstvo, ki so ga vselej na široka usta razglaševali, ali marksizem, katerega so v resnici oznanjali. Vsi dobro misleči delavci naj se odzovejo vabilu svojega prevzisenega pastirja in naj kot dobri katoličani prestopijo v ZZZ. Zakaj škofova beseda o JSZ in njenem delu in glasilu je dovolj jasna in ni mogoče več nikakega zavijanja.

Važen sestanek JSZ. - Prelom s katoliško skupnostjo

Z ozirom na odlok našega škofa g. dr. Rožmana, s katerim se obsoja delovanje JSZ, ki se je sama izločila iz katoliške skupnosti, ker je zaplula v marksistične vode, je tukajšnja skupina JSZ iz tovarne „Šušar“ sklicala sestanek vsem članstva za četrtek 9. maja v Društveni dom.

Sestanek sta se poleg članstva udeležila tudi g. Jožef Rozman, kot zastopnik centrale in in mestni župnik g. Jernej Podbevšek, ki je je mnogo trudil za dobrobit delavstva in tukajšnje skupine JSZ, posebno še, da bi organizacija ostala član katoliške skupnosti, kakršno je ustanovil Janez Ev. Krek.

Škofjeloške novice

Samo še 14 dni nas loči od velike tombole kat. prosvetnega društva, ki se bo vršila dne 2. junija t. l. ob 3 uri popoldne na društvenem telovadišču. V kratkem bodo razstavljeni glavni dobitki tako kolesa, šivalni stroji, oprava itd., pa tudi prvovrstna telica je že kupljena in ne bo nikomur žal, če jo zažene za 3 din. Preskrbite si čim prej tablice, ker na dan tombole bo sodeč po velikem zanimanju in radi krasnih dobitev velik navaš občinstva od vseh strani. Preloži se tombola edino v slučajju izredno slabega vremena, zato ne verjemite raznim ljudem, ki govore o vseh mogočih možnostih in željah. Torej 2. junija na svidenje! na tomboli v Škofji Loki! Ne bo vam žal!

Prvo sv. obhajilo deklic bo v Nuški cerkvi v nedeljo dne 26. maja 1940.

V Beograd bo odšla te dni večja deputacija iz Škofje Loke. Skušala bo doseči rešitev več perečih vprašanj za naš okraj Deputacijo bo vodil g. župan Zihel.

Senzacija. V nedeljo popoldne so imeli prebivalci Spodnjega trga zabavo s prav veselo dogodivščino. Malo preveč vinjeni Lovro z Papirnice je preveč razgrajal v gostilni Prjerca. Poklicali so orožnike A tudi njim se je močni fant upiral. Nikakor ni hotel z njimi, morali so ga vkleniti. A uporni Lovro se je sredi ceste na Spodnjem trgu vlegel na tla in ni hotel nikamor. Orožniki so pa kmalu dobili voziček in orjaškega fanta naložili nanj. To je izvalo med občinstvom, ki se ga je nabralo

kar čedno število, burno veselje. Fanta so odpeljali preko vsega trga na Mestni trg v zapore v Mestno hišo. Kaj pa se je godilo za zaklenjenimi durmi, pa kronika ne ve povedati.

Blagoslovitev novega Marijinega znamenja. Pobožni Ločani so leta 1751. Mariji v zahvalo postavili na Glavnem trgu nasproti Mestne hiše res lepo znamenje. To znamenje je bilo nato že popravljeno l. 1863. Leta 1923 pa ga je zopet podrl ogromen sneg. Od takrat naprej je znamenje na Glavnem trgu bilo povod večletnih razprav in kritik. Sedanja občinska uprava se je pa vendar odločila, da znamenje temeljito popravi.

O popravljanju in delih smo v „Gorenjcu“ že poročali. Zdj pa je znamenje dovršeno in bo slovesno blagoslovljeno v nedeljo dne 19. maja ob 11. uri popoldne. Na spredu so poleg blagoslovitve še pesmi, govori, deklamacije itd. Vse ljudstvo se vljučno vabi, da se te slavnosti v čimvečjem številu udeleži, da se vse naše mesto znova posveti Materi božji katere priprošnjo posebno potrebujemo baš v teh negotovih časih.

Letos že trideset mrtičev. Toliko umrlih ko letos v naši fari v prvi četrtini leta gotovo že dolga leta ni bilo. Dosedaj so jih na našem pokopališču letos pokopali že trideset. Kot trideseta je umrla dveletna hčerka Osojnikovega Janeza šoferja pri Linketu.

in veselju zanj. Tako odpade mnogim zaželjeni prepotrebni specialni trening, ki je pogoj za uspešen napredek in seveda ni tistih uspehov v širših plasteh naroda kot bi bili sicer.

O smučanju bi na kratko rekli: Potrebno in koristno je, da znamo smučati, da moremo s pridom uporabiti smučanje. Toda smučanje pretežno del naši športni mladini ne mora biti življenjski šport, ker je le kratka sezonski in še to močno odvisen od nestalnih naših vremenskih neprilic, katere morajo vsakega pravega športnika omalodušiti v svojem doslednem hotenju njegovega življenjskega športa. Te snežne razmere, katere so letos res da bile naklonjene smučarstvu pa ne moremo jemati za merodajne, kajti že več let imamo pri nas prav neugodne zime za smučarski šport.

Vse drugačen razmah zavzema smučarstvo na severu na Švedskem, Finskem in Norveškem, kjer zavzema iz goliš življenjskih razmer tako velik razmah med vsemi plastmi naroda, kar pa pri nas ne more biti. Seveda so tudi klimatične razmere tam gori bistveno bolj naklonjene lepemu opojnemu letnemu športu, ki je pri Nordijskih priljubljeni zimski narodni šport, ki rodi te silne uspehe, katerim se čudimo.

Lahko-atletski meeting v Kranju.

„SK Kranj“ priredi v nedeljo 19. maja ob polni treh popoldne lahko atletsko tekmovanje za prvenstvo mesta Kranja. Brez dvoma bo to največja športna prireditev v tekočem letu, ker bo nastopilo rekordno število atletov, ki so v odlični formi in enakovredni. Zato bo borba za naslov prvaka Kranja vsekakor zelo ostra.

Vabilu se je radevolje odzval naš najboljši metalec kopja Mavsar Darko, ki namerava ob tej priliki rušiti jugoslovanski rekord. Tekmovalo se bo v sledečih disciplinah: Tek na 100 m, na 110 m z zaprekami, na 1500 m in 4 x 100 m; met kopja, krogle in diska, skok v višino in daljavo in troskok.

Vabijo se vsi prijatelji športa. Vstopnina din 4.—, dijaška din 2.—.

Razglas

Jugoslovanska Unija za zaščito otrok razpisuje konkurs o temi: „Slabe in dobre navade pri odgoji otrok na vasi - Kaj bi bilo treba napraviti da se dobre ohranijo in slabe odstranijo.“

Pogoji: Da je pisec naročnik „Narodnega podmladka“ za leto 1940. (letna naročnina din 40.—)

Obseg: 1 — 2 tiskani polni formata „Narodnega podmladka“.

Rokopis: mora biti spisan na pisalnem stroju. Rok vložitve do 1. julija 1940.

Nagrade: ena I. nagrada din 1000.—; dve II. nagradi po 500.— din in tri III. nagrade po 300.— din.

Za vsa druga dobro ocenjena dela dobi pisec celokupne izdaje Unije in list „Narodni podmladek“ za leto 1941 brezplačno.

Vsi dobro ocenjeni fotografski posnetki in skice, ki se nanašajo na gorjujo temo ne glede na podano delo, se bodo nagradili po 20.— din za komad.

Vsa dela ostanejo last Unije.

Udeleženci konkurza naj dostavijo svoje prispevke ali potom krajevnega odbora ali direktor Jugoslovanski uniji za zaščito otrok, sekciji za dravsko banovino, Ljubljana, Beethovnova ulica 15-I do 25. maja 1940.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0.50. Najmanjši znesek je 8 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane itd. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKS, tapetnik — Na skali št. 5. (v hiši g. Šipica)

Otroški voziček, globok, izredno dobro ohranjen se ugodno prodaja. Naslov v upr. lista.

Parcelo na Gorenjskem kupim proti takojšnjem plačilu. Ponudbe na upravo „Gorenjca“

Gozd v bližini Kranja kupim. Ponudbe na upravo pod: „Takojšnje plačilo“.

Mizarja k strojem in pomočnike sprejme tyrdka Pollak Jurij, Kranj

Kupim dobro ohranjen otroški športni voziček. Poizve se v upravi „Gorenjca“.

Dvoje dvosobnih stanovanj z vsemi pritliklami se odda na Gorenji Savi. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Odda se stanovanje, soba in kuhinja v Kranju. Poizve se v upravi.

Prodajam dobro ohranjeno železno in z mrežo otroško posteljo. Poizve se v upravi.

PAVEL BREN

MESTNI STAVBENIK
BLEIWEISOVA ULICA ŠTEV. 21.3.

prevzema in projektira vse vrste javne in privatne zgradbe, isto zaklonišča. Daje teh. nasvete. Dela solidno in po zmernih cenah, za kar se vsem interesentom priporoča

VINA

dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst, kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani - Frankopanska ulica 11.

Naznanilo!

Čenjenemu občinstvu naznanjam, da sem se preselil iz gostilne „Zlata riba“ in prevzel staro-znano

gostilno na Gaštelju v Stražišču

Točil bom samo izbrana vina, sveže pivo v vrčkih in nudil cenjenim gostom vedno hladna in topla jedila vseh vrst. Najtopleje se priporočata

Albin in Fani Gerkman.

VSAKOVRSNO POHIŠTVO

dobite najceneje

V ZALOZI POHIŠTVA

„LIPA“

KRANJ - Layerjeva ul.

Najboljše in najlepše obleke za hramance in prvoobhajence dobite pri nas!

Plašč ali obleko lahko naročite tudi po meri.

Pocinkane boilerje za ogrevanje tople vode potom štedilnika kakor tudi elektro-boilerje izvršuje in ima vedno na zalogi po jako nizki ceni

R. JAKELJ
Kranj - pri Kapušlavu

Elektrovarjene štedilnike, kakor tudi vsa ostala ključavničarska dela izvršuje v strokovni izdelavi R. FLORJANČIČ ključavničar KRANJ

Sprejema hramilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. Hramilne vloge se lahko vplačujejo tudi potom Poštne hramilnice in so vlagateljem te položnice na razpolago.

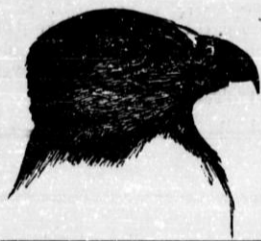
*

Hramilne vloge se obrestujejo po 4% in so vlagateljem vedno na razpolago. Vezane vloge s tri mesečno odpovedjo se obrestujejo po 5%.

HRANILNICA IN POSOJILNICA
V KRANJU R. Z. Z. N. Z. LJUDSKI DOM

Joža Herfort:

2

SIN ČRNIH GORA

Ni bilo lahko njegovo delo, odgovorna dela je imel v delavnici. Znanosti in človeštvo je stregel, zdravstvo je bila njegova stroka, toda njemu je bilo vse — poizkus!

Ta dva je zanesla usoda na isto pot, našla sta se v prijateljstvu, toda tudi to prijateljstvo je bilo le ono, ki ga napravi mesto — mrzlo, prisiljeno.

Prijateljstvo! Ono, ki ga zaman iščeš po mestih, ono, ki je pripravljeno žrtvovati vse, tudi samo sebe, da doseže drugi cilj. Toda to je pravljica, bajka dedov vnukom, danes je vse izmaljeno, pokvarjeno. Vse je lepo na zunaj, znotraj pa je tako, da se zgrozíš v dno duše, če se sploh še zgroziti moreš.

Veter je okoli voglov pel tiho serenado, ihtela je bila njegova pesem. Onkraj ceste so bila razsvetljena okna in prav od tam se je glasila tih glasba, lahna, uspavajoča, nežno otožna. Marko je sedel za časopisom, vendar ni zrl v drobne črke. Mislil je, romal je po svojih spominih. Krepki gorjanec je v mestu zbledel, vse veselje mu je vzelo mestu, odtrgalo ga od rodne gore. Borba za obstanek in košček kruha mu je zarezala v njegovo plemenito dušo globoke brazde.

Štiri dolga leta! Kot pesem viharja zdaj, zdaj kot ihtel veter po pustem, praznem in golem polju jokajoč. Zamamila ga je nekoč tujina, zvalilo ga je mesto in ga neizprosno potegnilo v

svoj vrtinec. Pesem mesta in pesem dela je bila potem. Čul je stok stлетних dreves, ko so padala, da je zemlja pod njimi zamolklo bobnela, čul je krike smrtno ranjene divjadi, ko se je v a bedna poslavljal od življenja — lovec in gozdar je bil Marko. Potem so ga priklenili med štiri stene k načrtom in nepreglednim vrstam števil in tam je poslej puščal svoje moči. Mračno zidovje pa je pilo iz njegovega telesa moč, vedrino in zdravje.

*

Velikonočni čas, čas prebujenja in vstajenja, praznik pomladi in praznik življenja. Nebo je bilo lepo modro, po njem so bili raztreseni puhači oblaki, vsi umiti in beli kot ovčke. Marko je tavaje hodil po bregovih za mestom; vse je bilo lepo, pražnje, vse drevje se je odelo v prelestno cvetno obleko in skrjanec je že poletaval visoko pod nebo. Brez miru, brez cilja so mu bila pota, brez volje njegov korak.

„Domov pojdem, je čez čas pomislil, v gore bom šel, da ne bom videl ljudi, ne doline, niti ceste. Samo nebo nad menoj in gore okrog mene.“

Odpotoval je, vrnil se je domov, kot izgubljeni sin, po dolgem, dolgem času je spet prihajal pod rodni krov. Mesto, tujina ga je razočarala, velikonočni zvonovi pa so mu pokazali iz zablod in prevar pot do doma, veličastni akordi bronastih bratov so mu vrnili ljubezen do rodne grude, vrnili mu vero v domači kraj, poživili mu ljubezen do Črnih gor.

Visokorastel in močan je stal pred očetom in materjo, ko jima je voščil Alelujo. Mati je začudeno pogledala, vendar ga veselo pozdravila, krepko in močasto je stisnil očetu roko.

Vrnil se je k njima prvi, ki mu je tekla zibel pod Črni gorami, pa mu mati ni mogla vcepiti strahu pred njimi, pred tihim planinskim jezerom in pred Smrtno pečjo.

Pred leti je že bilo, ko se je nameril poln

mladostnega ognja in smelosti s cepinom in vrvo k tihemu, planinskemu jezeru pod Smrtno pečjo, vedeti in videti je hotel, kaj je ob jezeru nad slapom, kaj je pod previsom na Smrtni peči. Ze je videl sosednjega roba jezerko gladino, ko so bistro sinjino zakrili oblaki in je tiha jezerska ravan postala temna, preteča in iz vetra pokojno mrmrajočega, se je rodil vihar, ki je penil tiho pokojno jezero. Ob slepeči luči bliskov in ob bobneči pesmi groma, se je Marko vrnil domov k materi, ki je z molitvijo čakala sina. Vrnil se je, vendar mu niti vihar ni vcepil strahu pred Črni gorami.

*

Bil je oni vihar le uvodna pesem v jezenske viharje, ki so divjali po Črni gorah in dosegli s svojo silovitostjo celo tih Markov dom.

„Letos še ne bom razkril tajnosti Smrtno peči, ne bom še ležal ob jezerski gladini in poslušal pesmi slapu“, to je bil Markov odgovor skrbni mami.

Črne gore so kmalu postale deviško bele, zima jih je ogrnila s svojim plaščem. Poslej so po Črni gorah divjali snežni viharji in Marko je v besnih nepokojnih nočeh samo poslušal tuljenje in rjojenje vetra, čigar siloviti glas je segal prav do vasi.

Sever je obrisal oblake in gore so se vse bele bleščice odražale od temnomodrega planinskega neba. Marko je posedal pred oknom in ves zavzet od zimskega čaru gora mislil na pomlad, ko bo osvojil strme vrhe Črnih gor.

Na pomlad ga je zamamila tujina, ni mogel odoleti njenemu presilnemu in vabečemu glasu — odšel je v beli svet. Dolga leta je brodil in blodil po tujih mestih, tedaj pa, ob oni veličastni pesmi velikonočnih zvonov, je po dobi polni grenkih razočaranj in trpljenja spet tako mlo zavabila rodna zemlja, da je šel obiskat mater, očeta in Črne gore.